

אַלְדָּנוֹת

לְעֵלְמֵנוּ עֶפֶת

פְּרָשַׁת נח

כ"ז, אֲדִיּוֹן ק"ס

טַעֲנוּתֵינוּ וְאִז אָדַע לְהַחְלִיט עִם מִי הַצֶּדֶק ('לִקְוֹט מִשָּׁה' פֵּרֶשֶׁת דְּבָרִים, בְּשֵׁם סֵפֶר 'גְּדֻלַּת יְהוֹנָתָן').

'בְּמָה יִזְכֶּה נֶעֶר אֶת אֲרָחוּ'

מִסְפָּר, כְּשֶׁהֵנִיחַ הַרְה"ק רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְרוֹז'יִן זִיע"א תְּפַלֵּין לְבָנוּ הַרְה"ק רַבִּי אַבְרָהָם יַעֲקֹב מִסַּאדִיגֹרָא זִיע"א בְּיוֹם שְׁנַעֲשֶׂה בַר מִצְוָה, שָׁאַל אוֹתוֹ: אָמַר לִי בְּנִי, מָה עֲשִׂיתָ עִם הַיֶּצֶר הָרַע שְׁלֶךְ עַד הַיּוֹם. וְהִשִּׁיב לְאָבִיו: אָמַרְתִּי לוֹ, שֶׁצֶד אַחַד אֶסוּר לְשִׁמְעַ, הִמַּתֵּן אִפּוֹא עַד אֲשֶׁר יָבֹא הַצֶּד הַשֵּׁנִי, הַיֶּצֶר טוֹב, וְאִזִּי אֲשִׁמַּע אֶת שְׁנֵי הַצִּדְדִים וְיִמִּי שִׁימְצֵא חֵן בְּעֵינַי לֹא אֲצִיט. נָתַן הַרִיז'ינְעֵר לְבָנוּ נְשִׁיקָה עַל רֵאשׁוֹ לְאוֹת חֲבֵה וְאָמַר לְבָנוּ: שְׁפִיר קְאָמַרְתָּ, שְׂדוּד הַמְּלָךְ ע"ה אוֹמֵר כְּמוֹךְ (תְּהִלִּים קִיט ט) 'בְּמָה יִזְכֶּה נֶעֶר אֶת אֲרָחוּ לְשִׁמּוֹר כְּדַבְּרֶךָ', דְּהִינּוּ 'בְּמָה יִזְכֶּה', בְּמָה יִוָּכַל בַּחוּר 'נֶעֶר' לְזִכּוֹת שְׁאֵת אֲרָחוּ לְשִׁמּוֹר, שִׁיִּשְׁמַר אֶת דַּרְכֵי עַד שֶׁהַיֶּצֶר טוֹב יָבֹא, שִׁיאֵמַר לוֹ 'כְּדַבְּרֶךָ' שְׂאִי אֶפְשֶׁר לְשִׁמְעַ רַק דְּבַר שֶׁל צֶד אַחַד וְצָרִיךְ לְהִמַּתִּין לְשְׁנֵי הַצִּדְדִים. וְהִיָּה הַרְה"ק רַבִּי יַעֲקֹב יוֹסֵף מוֹוֶאסְלוֹי זִיע"א נוֹהֵג לְסַפֵּר עַבְדָּא זֹו בְּעֵת שֶׁהִיָּה מְנִיחַ תְּפִלִּין לְחַתֵּן בַּר מִצְוָה.

אֲשֶׁר 'תְּשִׁי"ם' לְפָנֵיהֶם

כְּתַב הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים פֶּאֲלֶאגִי ('רֵאָה חַיִּים' פֵּרֶשֶׁת מִשְׁפָּטִים): דְּרוֹשׁ שְׁסֻדְרְתִּי לְבָנִי יְדִידִי מִחֲמַד עֵינַי כִּי 'בִּיֶצֶחֶק' יִקְרָא הִי"ו כְּשֶׁהִגִּיעַ לְאַרְבַּעַה עָשָׂר וְהָיָה זֶה א"ךְ טוֹב לַח' שְׁבֵט, שְׁנַת תַּקפ"ז לְיִצְיָרָה, אֱלֹהִים יְהוֹנָנְהוּ וְיִבְרַכְהוּ עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה בִּירְאֵת ה' כָּל הַיּוֹם, אַכִּי"ר.

אָמַרְתִּי בְּתַחֲלַת דְּבָרֵי וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תְּשִׁים לְפָנֵיהֶם כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי תִרְמֹז לְמִי שְׁזַכְּהוּ ה' כְּמוֹנֵי הַיּוֹם בְּהִגִּיעַ תּוֹר אֹר לְאַרְבַּעַה

דְּרִשְׁתָּ הֵבֶר מִצְוָה שֶׁל הַרְבִּי ר' יְהוֹנָתָן אִיבְשִׁיץ 'כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם רַע מִנְעֲרֵיו וְגו' (ח, כא).

הַרְבִּי ר' יְהוֹנָתָן אִיבְשִׁיץ זִיע"א, כְּשֶׁמְלָאוּ לוֹ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, בְּיוֹם הֵבֶר מִצְוָה שְׁלוֹ, דְּרִשׁ דְּרִשָּׁה עִמָּךְ בְּהִלְכָה וּבִאֲגָדָה שֶׁהַפְּלִיאָה אֶת לְבוֹת כָּל הַשׁוֹמְעִים. בְּדִרְשָׁתוֹ זֹאת הִזְכִּיר אֶת הַמְּאָמֵר הָאֲגֻדִי עַל הַפְּתוּב (קַהֲלַת ד יג) 'טוֹב יֵלֵד מִסְכֵּן וְחָכֵם מִמְּלֶךְ זָקֵן וְכִסִּיל', 'יֵלֵד מִסְכֵּן וְחָכֵם' זֶה יֵצֵר טוֹב, וְלָמָּה קוֹרְאִים לוֹ 'חָכֵם' שֶׁהוּא מְכִין לְבָרִיּוֹת דָּרָךְ טוֹב, וְלָמָּה קוֹרְאִים לוֹ 'יֵלֵד' שֶׁבָּא לְאָדָם מִשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְאֵילָךְ. 'מְלֶךְ זָקֵן וְכִסִּיל' זֶה יֵצֵר הָרַע, וְלָמָּה קוֹרְאִים לוֹ 'זָקֵן' שֶׁהוּא בָּא לְאָדָם מִיְלֻדוֹתוֹ וְעַד זְקֻנָתוֹ, הִדָּא הוּא דְכָתִיב (בְּרֵאשִׁית ח כא) 'כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם רַע מִנְעֲרֵיו'. בְּצִאֲתוֹ מִמְּעֵי אִמּוֹ. וְלָמָּה קוֹרְאִים לוֹ 'כִּסִּיל' שֶׁהוּא מְכִין לְאָדָם דָּרָךְ רַע (מִדְּרַשׁ קַהֲלַת).

אַחַד מִן הַשׁוֹמְעִים שָׂאֵל אוֹתוֹ שְׂאֵלָה זֹו: הַגֵּד נָא לִי יְהוֹנָתָן הַחֲבִיב, מִכֵּיִן שְׂעֵד עֵתָה, עַד שְׁמֵלָאוּ לָךְ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, לֹא הָיָה לָךְ כָּל יֵצֵר טוֹב וְרַק יֵצֵר הָרַע מִצָּא לוֹ מִסְלוֹת לְלִבְךָ הַרָּה, אֵיךְ הִתְנַהֲגָתָ וּמָה עֲשִׂיתָ כְּשֶׁבָּא הַיֶּצֶר הָרַע לְפִתּוֹתֶךָ וְלִהְסִיתָ אֶת לִבְךָ לְעִבְרָה? מָה עֲנִיתָ לוֹ?

תְּשׁוּבָה נִצְחַת הִיִּיתִי מְשִׁיב לוֹ! עֲנָה יְהוֹנָתָן תַּכְּף, כִּי הִזְכַּרְתִּי לוֹ מָה שְׁפָתוֹב בְּתוֹרָה 'שְׁמַע בֵּין אַחֲיֶכֶם וּשְׁפַטְתֶּם צֶדֶק', וְאָמַרוּ חֲכָמֵינוּ לְהִלְכָה (סְנֵהדְרִין ז). 'הִרִי זֹו אֲזַהֲרָה לְבֵית דִּין שְׁלֹא יִשְׁמַע דְּבָרֵי בַעַל דִּין קִדְּם שְׁיָבֹא בַעַל דִּין חֲבֵרוֹ'. וּמִתּוֹךְ הִלְכָה פְּסוּקָה זֹו, סִיִּם ר' יְהוֹנָתָן, חֲתַן הֵבֶר מִצְוָה, אֶת תְּשׁוּבָתוֹ, הִיִּיתִי מְשִׁתִּיק אֶת הַיֶּצֶר הָרַע שֶׁבְּקִרְבִּי וְהִיִּיתִי דוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ לְהַפְסִיק אֶת דְּבָרֵי פְתוּיּוֹ, מִכֵּיִן שְׂאֶסוּר לִי לְשִׁמְעַ אֶת דְּבָרֵי שְׁלֹא בְּפָנַי בַעַל דִּין חֲבֵרוֹ, וְעַל שְׁנֵינּוּ לְחִכּוֹת עַד שְׁיָבֹא גַם הַיֶּצֶר הַטּוֹב לְטַעֵן אֶת

בעל הבית, רמז ליצר הרע פנ"ל הטורח ועמל להכין את הנער משנות ילדותו אחר חמודי תבל וחושב פי כפר הכשיר לעצמו קרקע פוריה לפתוייו, אולם כל זה לא יועיל לו 'וכל טרחתו לא טרח אלא בשבילי' כי אדרבה פח גשמי זה שצבר באדם יסיע לי להביאו לידי הטוב והאשר האמתי.

אשרי האיש אשר לא הלך אחר יצרו הרע בילדותו

כתב הרה"ק ה'ערבי נחל' זיע"א (בראשית, דרוש כג): עם המבאר בזהר הקדוש (ח"א קעט): שמה שאמרו רז"ל (סוטה כא): איזהו רשע ערום, זה המסדר טענותיו לדין קדם בוא בעל דין חברו לפניו, דעל ידי זה נכנסו דבריו בלב הדין, ואחר כך בבוא בעל דין השני קשה לו להוציא מלב הדין דברי בעל דין הראשון, כך הוא ענין היצר הרע, שבא אל האדם תכף כשנולד, ומסדר לפניו טענותיו ופתוייו, ומנעים לו עניני העולם הזה, והיצר טוב אינו בא לאדם עד היותו בן י"ג שנה, ולכן רחוק וכבד הוא שיוציא היצר טוב מלב האדם טענות היצר הרע אשר כבר הסדיר לו קדם בוא היצר טוב.

ולזה למד השם יתברך זכות, לומר דאף על פי כן אין קל כל כך להלחם נגד היצר הרע, ולזה אמר 'לא אסף לקלל עוד כו' כי יצר לב האדם רע מנעריו', ופרש רש"י, מנעריו כתיב, משננער לצאת ממעי אמו בא היצר הרע, וזהו זכות שלמד על האדם, וכאמור, וק"ל.

(מתוך הספר ספיר ויהלום להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

עשר שבוא יבוא ברנה היצר הטוב ויורה יורה את הדרך הטובה, האל ברחמיו יזכנו לשמע בעצתו... רמז בפסוק זה: 'תשי"ם' נוטריקון: ת'שמע ש'ניהם י'חד מ'דברים, יעין שם, ואם כן זהו מה שרמזתי: אתה בן אדם הזהר והשמר, 'ואלה המשפטים' דאתה שופט להיצר הטוב ולהיצר הרע יהיה באפן זה 'אשר תשים לפניהם', דמשמע שניהם יחד מדברים ולא תשמע לעצת יצר הרע בהיותו לבדו דר קדם בואו של היצר הטוב.

כמה טרחות טרח בעל הבית

ב'חידושי מהרי"ץ דושינסקי' כתב (ברכות נח): אורח טוב מהו אומר, כמה טרחות טרח בעל הבית בשבילי וכו' וכל מה שטרח לא טרח אלא בשבילי (ברכות נח). י"ל בדרך מוסר, כי הורו לנו חז"ל הדרך ילכו בה במלחמה עם היצר הרע, כי להיות שיש עדיפות כח להיצר הרע על פני יצר הטוב, שהרי היצר הרע נתון באדם מיום הולדו וקובע דירתו בו כתושב וכאזרח, וכאשר בא אליו היצר טוב הוא כאורח שאין לו כח ההשפעה על האדם כמו היצר הרע, אשר על כן צריך האדם לקנות תחבולות בערמה ובחכמה להוציא את השליטה מידי היצר הרע ולנצחו. והעצה לכך היא שישתמש באותו כח של היצר הרע עצמו לצרכי קדשה, דהינו שבכל אכילה ושתייה ויתר מעדני הגוף הבאים מפתויי היצר הרע יכון להכניסם אל מקור הקדשה על ידי מחשבות טהורות שיוסיף תת על ידם כח ובריאות לתורה ולעבודת השי"ת, ובזה יערים על היצר הרע ויוציא בלעו מפיו. וזהו הפונה 'אורח טוב' הוא היצר הטוב, 'מהו אומר' כדי להביא את האדם תחת מרותו והשפעתו, כמה טרחות טרח

שו"ת קתר

חידון אכזנות - נושא פרסים מהן 6 הפרשיות שקרויות על שם אנשים (מכל חמשה חמשי תורה)?

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר". את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני למספר פקס: 077-470-26-81 או למייל: magdenot@gmail.com נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון. בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

פתרון החידה - פרשת עקב:

ש. אילו שניים מבניו של יעקב מזכירים בפרשה זו? ת. פרשה זו מזכירה את שמותיהם של ראובן (דברים יא ו) ולוי (דברים י ח-ט).

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר": פרשת עקב: ה' יצחק הרצוג מבני ברק.

